МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря
Кафедра інтелектуальної цифрової економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-
педагогічної роботи
_____ Слобдян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Інтелектуальний бізнес

(Intelligent business)

рівень вищої освіти – другий (магістерський)

тип дисципліни –вибіркова

мова викладання - українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Інтелектуальний бізнес».

"22" 12 2024 року. 18 с.

Розробник: завідувач кафедри, к.е.н., доцент кафедри інтелектуальної цифрової економіки Корнієнко О.П.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Інтелектуальний бізнес» розглянуто на засіданні кафедри Інтелектуальної цифрової економіки.
Протокол № 6 від «23» 12 2024 р.
Завідувач кафедри _____ (Корнієнко О.П.)

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Інтелектуальний бізнес» розглянуто Методичною радою факультету економіки та екології моря
Протокол № 7 від «14» 01 2025 р.
Голова _____ (Івата В.В.)

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Інтелектуальний бізнес» погоджено з навчальним відділом
Начальник відділу, к.т.н., доцент Лабарткава А.В. _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Інтелектуальний бізнес» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 1 від «28» 01 2025 р.

Голова НМР _____ Слободян С.О.

ЗМІСТ

Стор.

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 6
3. Передумови для вивчення дисципліни 6
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни (тематичний план навчальної дисципліни, теми семінарських, практичних, лабораторних занять, самостійна робота, індивідуальне навчально-дослідне завдання) 7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування 10
7. Форми поточного та підсумкового контролю 11
8. Критерії оцінювання результатів навчання 16
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна 16
10. Рекомендовані джерела інформації (основна література, допоміжна література, інформаційні ресурси в інтернет) 17

ВСТУП

Анотація

Актуальність підготовки фахівців за програмою дисципліни «Інтелектуальний бізнес» полягає в формуванні професійної компетентності і є важливою передумовою академічної мобільності студентів. Зокрема, мова йде про освоєння основних теоретико-методичних засад інтелектуального бізнесу як специфічного формату бізнесової діяльності; розкриття сутності та специфіки інтелектуальних продуктів; вивчення прийнятних бізнес-моделей та моделювання інтелектуального бізнесу; визначення ризиків інтелектуального бізнесу; розроблення моделей просування та комерціалізації інтелектуальних продуктів. Послідовна робота з курсом дає можливість студентам самостійно опанувати зміст дисципліни і стати повноцінним фахівцем в бізнесі та підприємництві.

Ключові слова: інтелектуальний бізнес, інтелектуальна власність, інтелектуальне підприємство, інтелектуальний продукт, інтелектуальна рента, роялті.

Abstract

The relevance of training specialists in the program of the discipline "Intellectual Business" is the formation of professional competence and is an important prerequisite for academic mobility of students. In particular, it is about mastering the basic theoretical and methodological foundations of intellectual business as a specific format of business activity; disclosure of the essence and specificity of intellectual products; study of acceptable business models and modeling of smart business; identification of risks of intellectual business; development of models for promotion and commercialization of intellectual products. Consistent work with the course enables students to master the content of the discipline independently and to become a full-fledged specialist in business and entrepreneurship.

Key words: intellectual business, intellectual property, intellectual enterprise, intellectual product, intellectual rent, royalties.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3"></td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Електронний адрес РПНД на сайті Університету: http://www.nuos.edu.ua/students/osvita

Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає

Загальна кількість годин -150</td><td rowspan="5"></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>12 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 3

самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="3">Освітній рівень: другий (магістерський)</td><td>15 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>105 год.</td><td>128 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення вибіркового курсу «Інтелектуальний бізнес» є формування у магістрів компетентностей в області управління інтелектуальним бізнесом, економічного обґрунтування напрямків його розвитку та забезпечення успішного функціонування.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є: дисципліни: «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Маркетингові дослідження», «Електронна комерція».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів теоретичних знань про основні аспекти інтелектуального бізнесу та формування вмінь і навичок професійної роботи у сфері сучасної економіки знань та інтелектуалізації бізнесу.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Інтелектуальний бізнес

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи організації інтелектуального бізнесу

Тема 1. Розвиток і специфіка інтелектуального бізнесу. [3]. стр. 112-126

Тема 2. Функціональні групи інтелектуального бізнесу. [3]. стр. 127-145

Тема 3. Економіка інтелектуальної власності. Інтелектуальні драйвери адаптації сучасних підприємств в умовах «Індустрії 4.0» [5]. стр. 74-86

Тема 4. Організаційне забезпечення управління інтелектуальним бізнесом. [6]. стр. 180-191

Змістовий модуль 2

Практичні аспекти ведення інтелектуального бізнесу

Тема 5. Оцінка інтелектуального потенціалу підприємства[6]. стр. 146-158

Тема 6. Ціноутворення в інтелектуальному бізнесі [3]. стр. 150-160

Тема 7. Системи управління інтелектуальним підприємством [7]. стр. 123-144

Тема 8. Фінансування розвитку інтелектуального бізнесу

[7]. стр. 268-274

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	сем	с.р.		лек	пр	сем	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. Інтелектуальний бізнес										
Змістовий модуль 1.Теоретичні основи організації інтелектуального бізнесу										
Тема 1. Розвиток і специфіка інтелектуального бізнесу.	19	4	2		13	38	3	3		16
Тема 2. Функціональні групи інтелектуального бізнесу.	19	4		2	13					16
Тема 3. Економіка інтелектуальної власності. Інтелектуальні драйвери адаптації сучасних підприємств в умовах «Індустрії 4.0»	19	4	2		13	37	3		2	16
Тема 4. Організаційне забезпечення управління інтелектуальним бізнесом.	18	3		2	13					16
Разом за змістовим модулем 1	**75**	15	4	4	52	**75**	**6**	**3**	**2**	64
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти ведення інтелектуального бізнесу										
Тема 5. Оцінка інтелектуального потенціалу підприємства	19	4	2		13	37	3	2		16
Тема 6. Ціноутворення в інтелектуальному бізнесі	19	4		2	13					16
Тема 7. Системи управління інтелектуальним підприємством	19	4	2		13	38	3		3	16
Тема 8. Фінансування розвитку інтелектуального бізнесу	18	3		1	14					16
Разом за змістовим модулем 2	**75**	15	4	3	53	**75**	6	2	3	64
Усього годин	**150**	**30**	**8**	**7**	**105**	**150**	**12**	**5**	**5**	**128**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Розвиток і специфіка інтелектуального бізнесу	2	2
2	Тема 2. Функціональні групи інтелектуального бізнесу	2	
3	Тема 3. Економіка інтелектуальної власності	2	3
4	Тема 4. Організаційне забезпечення управління інтелектуальним бізнесом	1	
	Разом	7	5

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 5. Оцінка інтелектуального потенціалу підприємства	2	3
2	Тема 6. Ціноутворення в інтелектуальному бізнесі	2	
3	Тема 7. Системи управління інтелектуальним підприємством	2	2
4	Тема 8. Фінансування розвитку інтелектуального бізнесу	2	
	Разом	8	5

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	20	30
2	Підготовка до практичних робіт	22	30
3	Підготовка до семінарів	30	30
4	Підготовка до заліку	18	23
5	Підготовка наукових статей, доповідей та тез-доповідей на науково-практичні конференції	15	15
	Разом	**105**	**128**

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Курсової роботи за планом не передбачено

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Засобами оцінювання результатів вивчення дисципліни є: залік, стандартизовані тести; розрахункові роботи.

Методами навчання для всіх видів занять є:

- робота з літературою - опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;
- пояснення - словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;
- дискусія - обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати.

Методами навчання для лекційних занять є:

- лекція - усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

- ілюстрування - показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символьному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

- відеометод - використання відеоматеріалів для активізації наочно-чуттєвого сприймання; забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості;

Методами навчання для практичних та семінарських занять є: практична робота - метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків;

Методами контролю і самоконтролю є: фронтальне опитування; контрольні роботи, письмові заліки; контрольні тестові роботи програмованого типу.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного заліку. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного заліку в загальній системі оцінок - ***40 балів***. Залік для студентів денної форми проводиться в письмовій формі і включає в себе 2 теоретичних питання (по 8 балів), 1 практичне завдання (8 балів) та 10 тестів (14 балів). Залік для студентів заочної форми проводиться в письмовій формі і включає в себе 1 теоретичне питання (9 балів), 1 практичне завдання (9 балів) та 10 тестів (22 бали). Право здавати заключний залік дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного заліку набирає не менше ***60 балів***. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань лабораторних/практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Розрахункові (практичні) роботи	**Критерії оцінювання**
4	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв'язує її. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
3	Робота виконана самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв'язує її. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
2-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Розв'язує задачу користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки
0	Студент не розв'язує задачі.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 16 балів для денного відділення (4 роботи по 4 бали) та 8 балів для заочного відділення (2 роботи по 4 бали).	

Відповіді на семінарах	**Критерії оцінювання**
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
2-1	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 16 балів для денного відділення (4 роботи по 4 бали) та 8 балів для заочного відділення (2 роботи по 4 бали).	

Поточний модульний контроль у формі тестування для денної форми навчання

Правильних відповідей,%	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	14	13	12	10	9	8	7	5	3	2

Поточний модульний контроль у формі тестування для заочної форми навчання

Правильних відповідей,%	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	22	19	17	15	13	10	8	6	3	2

Параметри оцінювання теоретичних питань до заліку

Теоретичні питання до заліку		**Критерії письмового оцінювання**
Денна форма	**Заочна форма**	
8	9	Відповідь студента: містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання.
7		Відповідь студента: демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
6	8-7	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - недостатньо детально розкритий предмет запитання, а основні поняття носять тезисний характер.
5		Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: - оформлення екзаменаційної роботи в цілому є акуратним, але містить виправлення; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання;

		- відповідь на ситуаційне завдання є недостатньо аргументованою.
4	6-5	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформлені відповіді на питання, а саме: - зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях з відповідного питання або ж про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання; - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу.
		Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформлені відповіді на питання, а саме: - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання.
3	4	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформлені відповіді на питання, а саме: - у роботі багато грубих орфографічних помилок.
		Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформлені відповіді на питання, а саме: - обґрунтування відповіді до теоретичного питання є слабко аргументованим і/або в окремих аспектах алогічним.
2	3	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання.
1	2	Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною. Задача розв’язана невірно. Відповідь на ситуативне завдання є необґрунтованою та алогічною.
0	1	Студент не відповідає на питання

Параметри оцінювання практичних питань до заліку

Практичне завдання до заліку		**Критерії оцінювання**
Денна форма	**Заочна форма**	
8	9	містить послідовний та аргументований розв’язок задачі (завдання)
7		вірно зроблені всі розрахунки до задачі
6	8	алгоритм розв’язку задачі є вірним, однак допущені незначні помилки при розрахунках.
5		алгоритм розв’язку задачі є вірним, однак допущені суттєві помилки при розрахунках.
4	7-6	порушено алгоритм розв’язку задачі і/або присутні помилки

		при розрахунках, відсутні висновки.
		обґрунтування відповіді до практичного завдання є слабко аргументованим і/або в окремих аспектах алогічним.
3	5-4	Аргументація щодо вирішення практичного завдання відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.
		Задача розв'язана невірно, але простежується вірний алгоритм дій.
2	3-2	Задача не вирішена. Відповідь є необґрунтованою та алогічною.
1	1	Студент взагалі не вирішив практичні завдання

Форма контролю

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Виконання практичних завдань (вирішення задач та ситуаційні вправи)	4х4 бали = 16 балів	2х4 бали = 8 балів
Участь у семінарських та практичних заняттях	4х4 бали = 16 бали	2х4 бали = 8 балів
Поточний модульний контроль	2х14 балів= 28 балів	2х22 бали= 44 бали
Всього	**60**	**60**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Змістовні модулі		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Семінарське заняття№1	4	Відповіді на практичному занятті	4
	Т2	Семінарське заняття№2	4	Відповіді на практичному занятті	-
	Т3	Практична робота №1	4	Відповіді на семінарському занятті	4
	Т4	Практична робота №2	4	Відповіді на семінарському занятті	-
ПМК		Тест	14	Тест	22
ЗМ 2	Т5	Семінарське заняття№3	4	Відповіді на практичному занятті	4

	Т6	Семінарське заняття№4	4	Відповіді на практичному занятті	-
	Т7	Практична робота №3	4	Відповіді на семінарському занятті	4
	Т8	Практична робота №4	4	Відповіді на семінарському занятті	-
ПМК		Тест	14	Тест	22
Підсумковий контроль		Залік	40	Залік	40
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Засобами навчання для вивчення дисципліни є мультимедіа- і проекційна апаратура (проектори, екрани, смартдошки) та комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі, завдяки яким за певний час досягається визначені ціль і результат навчання в межах освітнього процесу.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. — 2003. — №11. — Ст. 462.
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — №31-32. — Ст. 263.
3. Кузьмін О. Є. Інтелектуальна власність: прикладний аспект [Текст] : [навч. посіб.] / О. Є. Кузьмін, Л. П. Сай, О. О. Пшик- Ковальська. - Львів : Растр-7, 2014. - 170 с.
4. Матвійчук В. К. Інтелектуальна власність як джерело інноваційного розвитку національного господарства [Текст] : монографія / Матвійчук В. К., Чугаєнко Ю. О., Савенков О. І. ; Нац. акад. упр. - К. : ВНЗ "Національна академія управління", 2013. - 463 с.
5. Порохня В. М. Інтелектуальний капітал економічного зростання [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Порохня ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2014. - 567 с.
6. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [Текст] : [навч. посіб.] / Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. - Житомир : Рута, 2013. - 270 с.
7. Хрідочкін А. В. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Хрідочкін А. В., Хрідочкіна А. А., Леонова О. В. ; Дніпропетр. гуманітар. ун-т. - Вид. 2-ге, допов. і випр. - Дніпропетровськ : ДГУ, 2014. - 379 с.

Допоміжна література

1. Бауліна Т. В. Інтелектуальний капітал: стратегічний ресурс трансформації національного господарства [Текст] : [монографія] / Т. В. Бауліна ; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України, Міжнар. наук.-техн. ун-т ім. Ю. Бугая. - К. ; [Херсон] : [Вишемирський В. С.], 2015. - 274 с.
2. Бутко М. П. Інтелектуальний капітал як чинник модернізації регіонального економічного простору [Текст] : монографія / М. П. Бутко, О. В. Попело ; Черніг. нац. технол. ун-т. - Ніжин : Аспект-Поліграф, 2014. - 371 с.
3. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. для студентів усіх спец. / [Р. Ю. Кожушко та ін.] ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2014. - 107 с.
4. Інтелектуальна власність в інноваційній діяльності. Словник-довідник термінів та визначень [Текст] : навч. термінол. посіб. / Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля ; [уклад.] В. В. Калюжний. - Луганськ : Ноулідж, 2013. - 263 с.
5. Пархоменко О. В. Інтелектуальний капітал як інтегрований чинник інноваційного розвитку [Текст] : монографія / О. В. Пархоменко, А. О. Пархоменко ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Ін-т інтелект. власності Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." в м. Києві. - Хмельницький : ХмЦНП, 2012. - 163 с.
6. Stephan Kinsella Against Intellectual Property. Ludwig von Mises Institute, 2014. ISBN 978-1-933550-32-9
7. WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. — WIPO publication; no. 489(E). — Женева: Всемирная организация интеллектуальной собственности, 2014. — 488 с. — ISBN 978-92-805-1291-5.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Інтернет-портал для управлінців: www.management.com.ua.
2. Elements of a SMART Business Goalhttps://www.thebalance.com/elements-of-a-smart-business-goal-2951530
3. Smartbiz http://www.smartbiz.com/
4. Smart business magazine http://www.smartbusinessemag.com/#&pageSet=0&contentItem=0